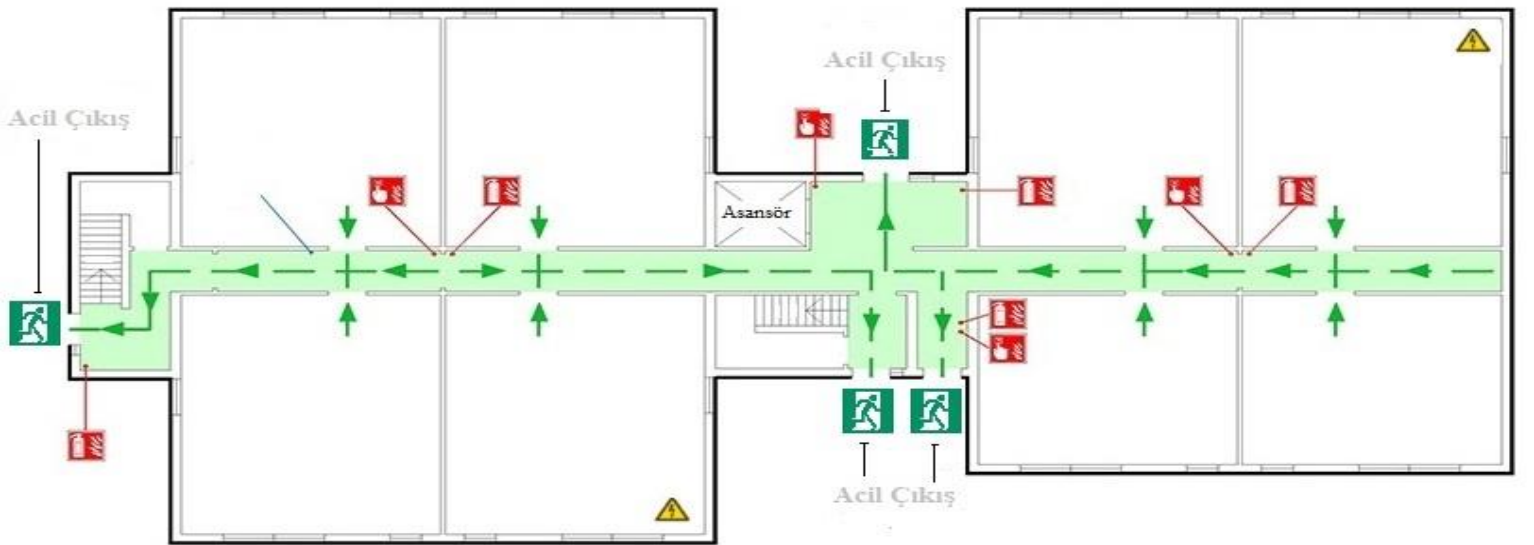
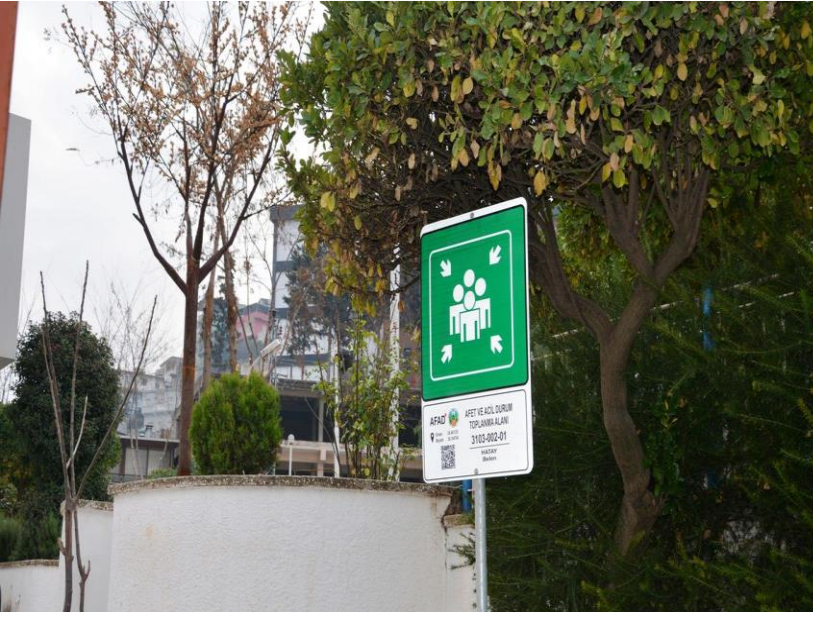

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

ACİL DURUM PLANI HAZIRLAMA REHBERİ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

ANKARA, 2017

Rehber Hazırlık Komisyonu

Berk ATLI

Yusuf Ziya BOLAT

Ahmet Esat KORKUT

Gizem Naz DÖLEK

Ayşegül GÜRLEYEN

Cansu DİREK ATEŞ

Acil Durum Planı Hazırlama Rehberi T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından 2017 yılında hazırlanmıştır.

01.10.2021 tarih ve 31625 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” hükümleri dikkate alınarak rehberde **güncellemeler** yapılmıştır.

Hazırlanan bu rehberde detaylandırılan hususlar tavsiye niteliğindedir.

Rehber Güncellenme Tarihi: 2024

Mevzuat Dairesi Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ.....	4
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. ACİL DURUM.....	5
2.2. ACİL DURUM PLANI.....	6
2.3. ACİL DURUM YÖNETİMİ.....	7
3. ACİL DURUM PLANI HAZIRLANMASI AŞAMALARI.....	9
3.1. ACİL DURUMLARIN BELİRLENMESİ.....	9
3.2. ÖNLEYİCİ VE SINIRLANDIRICI TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ.....	11
3.2.1. Yangın İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler	12
3.2.2. Patlama İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler	13
3.2.3. Doğal Afetler İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler.....	14
3.2.4. Gıda Zehirlenmesi İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler	15
3.2.5. Sabotaj İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler.....	16
3.2.6. Tehlikeli Kimyasal Madde Yayılımı İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler..	16
3.3. ACİL DURUM MÜDAHALE YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ.....	17
3.3.1. Yangın İçin Acil Durum Müdahale Yöntemi	18
3.3.2. Patlama İçin Acil Durum Müdahale Yöntemi	19
3.3.3. Doğal Afetler İçin Acil Durum Müdahale Yöntemleri.....	20
3.3.4. Gıda Zehirlenmesi İçin Acil Durum Müdahale Yöntemi	21
3.3.5. Sabotaj için Acil Durum Müdahale Yöntemi	22
3.4. TAHLİYE YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ.....	22
3.4.1. Toplanma Yeri	25
3.5. GÖREVLENDİRİLECEK ÇALIŞANLARIN BELİRLENMESİ VE KRİTERLERİ	25
3.5.1. Çalışanların Bilgilendirilmesi ve Eğitimi	27
3.5.2. Yangınla Söndürme Ekibinin Görevleri	27
3.5.3. Kurtarma Ekibinin Görevleri	28
3.5.4. Koruma Ekibinin Görevleri	28
3.5.5. İlk Yardım Ekibinin Görevleri.....	29
3.6. TATBİKAT	29
3.7. DOKÜMANTASYON.....	31
3.8. ACİL DURUM PLANININ YENİLENMESİ.....	35
KAYNAKLAR	36
EK - İşyerlerinde Acil Durumlar İçin Kontrol Listesi.....	36

1. GİRİŞ

Günlük yaşamda veya çalışma hayatında istenmeyen birçok durumla karşılaşilmektedir. Bunlardan bazılarının etkileri küçük, bazılarının etkileri ise insan hayatına mal olacak hatta toplu ölümlere yol açacak kadar yüksek boyutta olabilmektedir.

İnsan hayatını büyük boyutlarda etkileyen bu acil durumlarla mücadele etmek gerekmektedir. Acil durumlarla mücadele etmek ve hazırlıklı olmak iki açıdan ele alınabilir. Bunları olay meydana gelmeden alınacak tedbirler ve olay meydana geldikten sonra kriz halinde yapılacaklar olarak sınıflandırmak mümkündür.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle Kanunda belirtilen istisnai kurum ve kuruluşlar hariç tüm işyerleri iş sağlığı ve güvenliği (İSG) çalışmaları yapmakla yükümlü tutulmuşlardır. Kanunun ikincil mevzuatı olarak yürürlüğe giren yönetmeliklerden birisi olan İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelikle acil durum planı hazırlanması da, söz konusu işyerleri için zorunlu hale gelmiştir.

Bu rehber çalışmasında, işyerlerinde meydana gelebilecek bazı acil durumlar hakkında bilgiler verilmiş ve İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik hükümlerince hazırlanması gereken acil durum planı ayrıntılı olarak ele alınmıştır. İlgili yönetmelik adımlarına göre hazırlanan acil durum planı içeriği tavsiye niteliğinde olup işyerine, işin niteliğine ve diğer hususlara göre değiştirilebilir ve geliştirilebilir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. ACİL DURUM

18.12.2013 tarih ve 28855 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan **Afet ve Acil Durum Müdahale Yönetim Hizmetleri Yönetmeliğinin Tanımlar başlıklı 4 üncü maddesinde** yapılan tanıma göre acil durum *“toplumun tamamının veya belli kesimlerinin normal hayat ve faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan ve acil müdahaleyi gerektiren olayları ve bu olayların oluşturduğu kriz halini”* ifade etmektedir.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğüne göre acil durum *“büyük fakat genellikle yerel imkânlarla baş edilebilen çapta, ivedilik gerektiren tüm durum ve hâller”* olarak tanımlanmıştır.

19.12.2007 tarih ve 26735 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin Tanımlar başlıklı 4 üncü maddesinde ise acil durum *“Toplumsal tamamının veya belli kesimlerinin normal hayat ve faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan ve acil müdahaleyi gerektiren olayları ve bu olayların oluşturduğu kriz hali”* olarak tanımlanmaktadır.

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin Tanımlar Başlıklı 4 üncü maddesinde ise acil durum *“işyerinin tamamında veya bir kısmında meydana gelebilecek veya işyerini dışarıdan etkileyebilecek yangın, patlama, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım, zehirlenme, salgın hastalık, radyoaktif sızıntı, sabotaj ve doğal afet gibi ivedilikle müdahale gerektiren olaylar”* olarak tanımlanmıştır.

İşyerlerinde oluşan acil durumlar beklenmedik olaylar olduğu için verebilecekleri zarar çeşitli şekillerde olabilmektedir. Çalışanlara, müşterilere, işyerine gelen ziyaretçilere gelebilecek can tehditleri olabileceği gibi üretimin durması, fiziksel ve çevresel zarar gibi durumlara yol açarak farklı olumsuzluklar da meydana getirebilmektedir.

Acil durumlarla mücadelede en etkili yol, acil durum meydana gelmeden önce alınacak tedbirlerle acil duruma hazırlıklı olmaktır. İşyeri için muhtemel acil durumlar ile söz konusu acil durumlar için önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri belirlemek, oluşabilecek acil durumlar için talimat ve prosedürler geliştirmek, acil durum meydana geldikten sonra güvenli tahliyeyi sağlamak için çalışmalar yapmak gerekmektedir.

AFAD'ın belirlediği acil durumlar, kurumun görevi ve ilgi alanı gereği daha çok doğal afetler üzerinde yoğunlaşmıştır. İSG açısından ele alındığında ise başlıca acil durumlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Yangın
- Patlama
- Tehlikeli kimyasal madde yayılımı
- Doğal afetler
- Zehirlenme
- Radyoaktif sızıntı
- Sabotaj
- Salgın hastalık

Yapılan işin niteliğine bağlı olarak özel acil durumlar da değerlendirmeye dâhil edilmelidir. İşyerlerinde meydana gelebilecek acil durumlar; yapılan işin niteliği, kullanılan malzemeler, işyerlerindeki risk faktörleri, işyerinin konumu, faaliyet gösterdiği alandaki önem derecesi gibi çeşitli etmenlere göre farklılıklar arz etmektedir.

2.2. ACİL DURUM PLANI

AFAD tarafından hazırlanan Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğünde acil durum planlaması tanımı “insanın canı ve malıyla diğer faaliyetlerinin, olağan dışı olayların sonuçlarından en az kayıp ve zararla kurtulabilmesi için yapılması gereken iş ve işlemlerin, olaylar olmadan önce planlaması ve olay sırasında; zamanında, hızlı ve etkili bir şekilde uygulanmasını gerektiren tüm faaliyetler” olarak yapılmıştır.

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde acil durum planı, “işyerlerinde meydana gelebilecek acil durumlarda yapılacak iş ve işlemler dâhil bilgilerin ve uygulamaya yönelik eylemlerin yer aldığı plan” olarak tanımlanmıştır.

Acil durum planı; büyük çaplı kaza ve yaralanmaları önlemek, işyeri ve çevresindeki binalar ile ekipmanlarda oluşabilecek zararı azaltmak, toplum ve çevreyi acil durumların etkilerinden korumak ve acil durumların işyerlerine verdiği maddi ve manevi zararı en az hasarla atlatarak normal çalışma düzenine en hızlı şekilde geçişini sağlamak için gereklidir. Herhangi bir acil

durum meydana gelmeden yapılacak bu planlamayla gereken tedbirler belirlenir, gerektiğinde uygulama kolaylığı sağlanarak acil durum maddi ve manevi en az hasarla atlatılabilir.

Acil durum planı hazırlamanın amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Acil durumlara karşı her zaman hazır bulunulması,
- Acil durumların neden olduğu durumların hızlı ve etkili bir biçimde sınırlandırılması,
- Acil servis hizmetleri işyerine ulaşip kontrol altına alana kadar acil durumun yönetilmesi,
- Dışarıdan gelen acil durum ekiplerine bilgi verilerek ve ekipmanlarla yardımcı olunması,
- Tüm çalışanların ve çevredekilerin acil durumların olumsuz etkilerinden korunması.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 11 ve 12 nci maddelerinde de acil durum planları, yangınla mücadele, ilkyardım ve tahliye ile ilgili hükümler bulunmaktadır. 6331 sayılı Kanun kapsamına giren tüm işyerleri de İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğe göre acil durum planı hazırlamakla yükümlüdür.

Acil durum planı risk değerlendirmesinin bir çıktısıdır. Risk değerlendirmesiyle muhtemel tehlike ve riskler tespit edildikten sonra kontrol önlemleri belirlenir. Bunun sonrasında risk değerlendirmesine bağlı olarak acil durumlar belirlenir ve yönetmelik hükümlerine göre acil durumların önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlerinin belirlendiği, müdahale için prosedürler ve tahliye planlarını içeren bir acil durum planı hazırlanır.

Acil durum planı hazırlamadan önce rehber ekinde yer alan Acil Durumlar Kontrol Listesi üzerinden ön hazırlık yapmak faydalı olacaktır.

2.3. ACİL DURUM YÖNETİMİ

İş sağlığı ve güvenliği yönetim sisteminin amacı ve beklenen çıktıları; sağlıklı ve güvenli bir işyeri ortamının oluşturulması ile çalışanlarda çalışmaya bağlı kazaların ve hastalıkların önlenmesidir. Bundan dolayı işyerlerinde tehlike ve risklerin, önleyici ve koruyucu tedbirler almak suretiyle ortadan kaldırması son derece önemlidir. İşyerlerinde kurulan iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemlerinin altında olmazsa olmazlardan biri de acil durum başlığıdır.

Acil durum yönetimi; acil durumlara hazırlık için gerekli düzenlemelerin yapılması ve gerekli kaynakların seferber edilmesi, acil durumların önlenmesi veya etkilerinin azaltılması için düzenleyici tedbirlerin alınması, acil durum meydana geldikten sonra müdahale edilmesi ve acil durum sonrası işyerinin yenilenmesi için düzenlemeler yapılmasını içerir.

Bu alanda önemli bir kaynak olan; TS ISO 45001-İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemleri Standardının “Acil duruma hazır olma ve müdahale” başlıklı 8.2 inci maddesinde, işyerlerinin acil durumlara hazır olması için yapılması gerekenler aşağıda belirtilmiştir:

8.2 Acil duruma hazır olma ve müdahale

Kuruluş, aşağıdakiler dahil olmak üzere, muhtemel acil durumlara hazırlık ve bunlara nasıl müdahale edeceği ile ilgili gerekli proses/prosesleri oluşturmalı, uygulamalı ve sürekliliğini sağlamalıdır:

- a) ilk yardım sağlanması dahil acil durumlara bir müdahale planı oluşturulması,
- b) planlanan müdahale için eğitim sağlanması,
- c) planlanan müdahale yeteneğinin test edilmesi ve tatbik edilmesi,
- d) test edildikten sonra ve özellikle acil durumların ortaya çıkmasından sonrası da dahil olmak üzere, performansın değerlendirilmesi ve planlanan müdahalenin, gerektiğinde, revize edilmesi,
- e) tüm çalışanlara görevleri ve sorumlulukları ile ilgili bilgilerin iletilmesi ve sağlanması,
- f) yüklenicilere, ziyaretçilere, acil müdahale hizmetlerine, resmi makamlara ve uygun olduğunda, yerel halka ilgili bilgilerin iletilmesi,
- g) ilgili tarafların ihtiyaçlarının ve yeteneklerinin dikkate alınması ve planlanan müdahalenin geliştirilmesinde, uygun şekilde, katılımlarının sağlanması.

Kuruluş proses/prosesler ve potansiyel acil durumlara müdahale etme planları ile ilgili dokümanite edilmiş bilgilerin sürekliliğini sağlamalı ve muhafaza etmelidir.

Acil durumlarla mücadele konusu; sistematik bir çalışma gerektirmesi, işyeri içerisindeki organizasyonda görevlendirmeler yapılması ve planlamalar çerçevesinde bir çalışma süreci içermesi nedeniyle “**acil durum yönetimi**” kavramından söz etmek mümkündür. İşyerlerinin acil durum yönetiminde dikkat etmesi gereken hususlar aşağıdaki başlıklar altında toplanabilir:

- Acil durum çalışmalarını yürütecek ekibin belirlenmesi,
- Acil durumlarla ilgili yapılacak çalışmalar için bir amaç belirlenmesi,
- Acil durum planı hazırlanması ve diğer çalışmalardaki girdilerin tespiti,

- Saha ziyaretlerinin planlanması ve uygulanması,
- Eksiklikleri içeren raporların hazırlanarak işverene sunulması,
- Acil durum planı hazırlık aşamaları izlenerek işyeri için bir acil durum planı hazırlanması,
- Acil durum ekiplerinin eğitimleri için gerekli planlamaların yapılması,
- Tatbikatların planlanması, senaryolar oluşturulması ve uygulanması,
- Çalışmaların takibi ve kontrol.

3. ACİL DURUM PLANI HAZIRLANMASI AŞAMALARI

İşyerlerinde **Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik'in 7 nci maddesi** uyarınca acil durum planı hazırlarken izlenmesi gereken aşamalar aşağıda belirtilmiştir:

- Acil durumların belirlenmesi,
- Önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlerin alınması,
- Görevlendirilecek kişilerin belirlenmesi,
- Acil durum müdahale ve tahliye yöntemlerinin oluşturulması,
- Dokümantasyon,
- Tatbikat,
- Acil durum planının yenilenmesi.

3.1. ACİL DURUMLARIN BELİRLENMESİ

Acil durum planı hazırlanırken öncelikle işyeri için muhtemel acil durumların belirlenmesi gerekmektedir. Bu acil durumlar belirlenirken aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır:

Risk değerlendirmesi sonuçları: Acil durum planı, risk değerlendirmesinin bir çıktısıdır. Risk değerlendirmesiyle işyeri için olası tehlike ve riskler belirlenip kontrol önlemleri değerlendirildikten sonra, işyerini büyük maddi manevi kayıplara uğratacak, toplu ölümlere yol açacak, acil müdahale, mücadele, ilkyardım gerektirecek olaylar daha net şekilde görülebilecektir. Böylece risk değerlendirmesi, muhtemel acil durumların belirlenmesinde en önemli referans olacaktır.

Yangın, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım ve patlama ihtimali: İşyerinin yaptığı çalışmalar, kullanılan kimyasallardan kaynaklanacak patlamalar ve sonrasında

meydana gelecek yangın durumu, muhtemel acil durumların belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken bir diğer husustur. Kullanılan kimyasalların Güvenlik Bilgi Formu'ndaki (GBF) bilgilerden faydalanılarak hangi durumlarda yangın veya patlama ihtimali olacağı değerlendirilmelidir. Parlama, patlama risklerinin değerlendirilmesi amacıyla patlayıcı ortam oluşabilecek tüm işyerlerinin ayrıca Patlamadan Korunma Dokümanı hazırlaması gerekmektedir. İşyerlerinde patlama ve yangın gibi acil durumların belirlenmesi için kontrol listesi hazırlanmasında fayda görülmektedir. Kontrol listesinde yer alabilecek bazı başlıklar aşağıda yer almaktadır:

- İşyerindeki alevlenir, oksitleyici ve patlayıcı kimyasal maddeler ile bunların depolanması,
- Varsa kaynak ve kesme faaliyetleri,
- Tesiste ürün alan/boşaltan taşıtlar,
- Potansiyel bir alev kaynağı teşkil edebilecek yüksek sıcaklık oluşturan makine ve teçhizatlar,
- Sigara için belirlenmiş özel alanlar,
- Tesiste kullanılan tüm cihazların standartlara uygunluğu,
- Tehlikeli kimyasal maddelerin ve atıkların işlenmesi, kullanılması, taşınması ve depolanmasının uygunluğu,
- Acil durum planını hazırlayan işyerinin komşu işyeri ve binalarında yapılan faaliyetler,
- Tehlikeli patlayıcı atmosferin oluşma/tutuşma ihtimali vb.

Doğal afetlerin meydana gelme ihtimali: Deprem kuşağında yer alan bir ülke olmamız nedeniyle deprem, küresel ısınmadan kaynaklanan sel felaketlerinin artması nedeniyle sel ve diğer doğal afetler, acil durum dendiğinde dâhil edilmesi gereken olaylardır.

Sabotaj ihtimali: İşyerinin milli ekonomiye, devletin savaş gücüne önemli ölçüde katkısı bulunması ve yaşanacak olumsuz bir olay sonucu ülke güvenliği ve ekonomisi ile toplum hayatı bakımından önemli etkilere neden olabilecek tesisler arasında bulunması sebebiyle, uğrayacağı sabotaj vakasıyla kısmen veya tamamen yıkılması, hasara uğratılması veya geçici bir süre için dahi olsa çalışmadan alıkonması gibi durumlar söz konusu olabilir.

Biyolojik, radyoaktif ve nükleer maddelerden kaynaklanan yayılım, zehirlenme ve salgın hastalık ihtimali:

Özellikle biyolojik ajanlardan kaynaklanabilecek salgın hastalık ve zehirlenme ihtimali ile işyerinde yürütülen işin özelliğine göre bulunabilecek radyoaktif ve nükleer maddelere maruziyetten kaynaklanabilecek olumsuz etkiler de değerlendirmede göz önüne alınmalı ve acil durum prosedürleri içerisine dâhil edilmelidir.

Etki alanına giren işyerleri: Acil durum planı hazırlanan işyerinin komşu işyeri ve binalarında yapılan faaliyetler de göz önüne alınmalıdır. Örneğin, patlayıcı madde imal eden bir fabrikada oluşabilecek bir yangın acil durumu, komşu işyerlerini de etkileyebilecektir. Bu yüzden etki alanına giren işyerlerinde acil durumların belirlenmesinde söz konusu durum göz önünde bulundurulmalıdır.

Acil durumlar belirlenirken işyerinin geçmişte yaşadığı acil durum ve kazalar da dikkate alınmalıdır. Bu kaza ve acil durumların oluşma sıklığına göre verilmesi gereken önem ve derecelendirme, acil durum planı hazırlanmadan önce hazırlanmış olan risk değerlendirmesinde analiz edilmiş olacaktır.

3.2. ÖNLEYİCİ VE SINIRLANDIRICI TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 11 inci maddesi uyarınca; çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek acil durumların önceden değerlendirilmesi, çalışanları ve çalışma çevresini etkilemesi mümkün ve muhtemel acil durumların belirlenmesi ve bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlerin alınması gerekmektedir.

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğine göre hazırlanacak acil durum planının aşamalarından biri de önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlerin belirlenmesidir. İşyeri için acil durum planının ilk aşamasında tespit edilen her acil durum için önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler belirlenir.

Bu bölümde ele alınan acil durumlar için hazırlanmış önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler örnek teşkil etmesi açısından hazırlanmış olup her işyeri, yapılan işin niteliği, kullanılan hammaddeler ve üretilen ürünler vb. özellikleri dikkate alarak kendi bünyesinde belirlediği acil durumlar için önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri belirlemelidir.

3.2.1. Yangın İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler

Yangın için belirlenen önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler **Tablo 3.1'** de gösterilmektedir.

Tablo 3.1. Yangın İçin Belirlenmiş Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler

Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler	
	Elektrik tesisatının periyodik kontrolü ve olası arıza durumunun derhal yetkili kişilerce giderilmesi
	Sigara içilebilen alanların sınırlandırılması ve bu alanların işaretlerle belirtilmesi
	Gaz detektörü bulundurulması (gerekli işyerleri için)
	İşyerinde (kullanılıyorsa) gaz tüplerinin ve gaz hatlarının periyodik kontrolü
	Paratonerin işlevsel hale getirilip periyodik kontrollerinin yapılması
	Elektronik cihazların fişlerinin mesai saatleri dışında prizden çekilmiş olması
	Kazanların periyodik kontrolünün yapılması
	Kazan dairesi içine yetkili kişiler harici kişilerin girmesinin önlenmesi
	Kullanılan kimyasal maddelerin uygun etiketlenmesi ve depolanması
	İşyerinde (varsa) laboratuvarlara yetkili kişi harici personelin girmesinin engellenmesi
	Kimyasal atıkların düzenli depolanması
	Duman detektörleri
	Yangınla mücadele ekibi oluşturulması ve gerekli eğitimlerin verilmesi
	Periyodik yangın tatbikatı yapılması
	Yangın durumunda hızlı ve güvenli tahliye için uygun acil çıkış kapılarının bulunması
	Acil çıkışların ve söndürme ekipmanlarının gösterildiği tahliye planlarının işyerlerinde görünür şekilde asılı olması
	Uygun standartlarda yangın söndürme ekipmanı bulundurulması ve periyodik kontrolleri
	Acil durum vanaları (doğal gaz akışını kesmek için)
	CO, CO ₂ detektörleri
	Işıklı ve sesli alarm sistemi

3.2.2. Patlama İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler

Patlamanın tanımı, hangi durumlarda patlama oluşabileceği ve sektörlere göre patlama oluşma ihtimallerini belirten bilgilerin, acil durumların belirlenmesi aşamasında belirtilmesi gerekmektedir. Patlama ve yangın, birbirinden tamamen ayrılmayan acil durumlardır. Patlama sonrası yangın oluşması veya yangının patlamayı tetiklemesi durumları, iki acil durumun birbiri arasındaki ilişkinin bir örneğidir.

Patlama durumunun önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri de yangınla birebir ilişki içerisinde olmasından dolayı benzerdir. Patlamaya özgü belirlenen bazı önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler **Tablo 3.2**'de gösterilmektedir.

Tablo 3.2. Patlama İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler

Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler
 Patlamadan korunma dokümanı hazırlanması
 Patlayıcı ortam oluşabilecek yerlerin patlayıcı ortam oluşma sıklığı ve kalıcılığı esas alınarak bölgeler halinde sınıflandırılması ve bu bölgelerde kullanılan elektrikli ve elektrikli olmayan tüm ekipman ve koruyucu sistemlerin uygun kategorilere göre seçilmesi
 Kazanların periyodik kontrolünün yapılması
 Kazan dairesi içine yetkili kişiler harici kişilerin girmesinin önlenmesi
 Gaz detektörü bulundurulması (gerekli işyerleri için)
 İşyerinde (kullanılıyorsa) gaz tüplerinin ve gaz hatlarının periyodik kontrolü
 Kullanılan kimyasal maddelerin uygun etiketlenmesi ve depolanması
 İşyerinde (varsa) laboratuvarlara yetkili kişi harici personelin girmesinin engellenmesi
 Kimyasal atıkların düzenli depolanması
 Havalandırma sistemi bulundurulması
 Kullanılan kimyasalların güvenlik bilgi formlarının bulundurulması

- CO, CO₂ detektörleri bulundurulması
- Işıklı ve sesli alarm sistemi bulundurulması
- Acil durum vanaları (doğal gaz akışını kesmek için)
- Acil çıkışların ve söndürme ekipmanlarının gösterildiği tahliye planlarının işyerinde görünür şekilde asılı olması
- Yangın söndürme ekipmanlarının işyeri içerisinde doğru konumlandırılması
- Uygun standartlarda yangın söndürme ekipmanı bulundurulması ve periyodik kontrollerinin yapılması

3.2.3. Doğal Afetler İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler

Bu bölümde doğal afetlerden deprem ve sel ele alınmıştır. Doğal afetlerden deprem için sınırlandırıcı bazı tedbirler alınabilir. **Tablo 3.3’de** deprem için bazı sınırlandırıcı tedbirler, **Tablo 3.4’de** ise sel için bazı önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler gösterilmektedir.

Tablo 3.3. Deprem İçin Sınırlandırıcı Tedbirler

Sınırlandırıcı Tedbirler

- İşyeri zeminin güçlendirilmesi
- Ofis içerisindeki dolapların sabitlenmesi
- İşyerinde devrilmesi muhtemel büyük araç gereç ve ekipmanların güvenli biçimde yerleştirilmesi
- İşyeri planlamasının deprem ve etkileri göz önünde bulundurularak yapılması
- Binanın deprem dayanıklılığının kontrolü
- Tüm çalışanların depremde yapılacaklar konusunda eğitim alması
- Acil çıkışların gösterildiği tahliye planlarının işyerinde görünür şekilde asılı olması
- Acil durum ekiplerinin oluşturulması
- Acil durum ekiplerine deprem ile ilgili eğitim verilmesi/aldırılması
- Tatbikat yapılması

Tablo 3.4. Sel İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler

Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler
 İşletmenin kurulum aşamasında dere yataklarına tesis yapılmamasına dikkat edilmesi
 İşyerinde bulunan yağmur suyu kanallarının kontrolü ve bakımlarının yapılması
 Bireysel ve kurumsal olarak ağaçlandırmaya önem verilmesi
 Kapalı alan işyerlerinde pencere ve kapılar için “taşınabilir” engeller bulundurulması
 Olası sel durumunda elektrik ve su kaynaklarının kapatılması
 Afet sırasında ve sonrasında kullanılacak ekipmanların hazır bulundurulması
 Sel için belirlenmiş toplanma yerinin gösterildiği tahliye planının işyeri içerisinde görünür yerlerde asılı olması
 Kurtarma ve koruma ekiplerinin oluşturulması
 Destek ekiplerine sel ile ilgili eğitim verilmesi/aldırılması

3.2.4. Gıda Zehirlenmesi İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler

Gıda zehirlenmesinin oluşturacağı acil durumlar için belirlenen bazı önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler **Tablo 3.5**’da gösterilmektedir.

Tablo 3.5. Gıda Zehirlenmesi İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler

Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler
 Gıda ürünlerinin son tüketim tarihlerinin kontrolünün yapılması
 Yemeklerin hijyenik koşullarda taşınması
 Yemek servisi yapılan tabak, çatal, tepsi vs. temiz tutulması
 Yemeklerden numune alınması
 Yemek servisi yapan personele eğitim verilmesi
 Tüm personele genel hijyen eğitimi verilmesi
 Acil durum irtibat numaraları listesinin görünür yerlerde asılı olması
 Yemek servisi yapan kişilerin uygun eldiven, bone, iş kıyafeti vb. kullanması

3.2.5. Sabotaj İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler

Sabotaj için belirlenen bazı önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler **Tablo 3.6’da** gösterilmektedir.

Tablo 3.6. Sabotaj İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler

Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler
 Giriş-çıkışların kontrollü yapılması
 Bina girişlerine X-Ray cihazı yerleştirilmesi
 Bina dışında ve içinde güvenlik kameralarının bulunması ve sürekli olarak takibi
 İşyerinde bir güvenlik biriminin oluşturulması
 Patlayıcı malzeme ve ekipmanların bulunduğu kısımlara girişin sınırlandırılması
 İşyerlerine dışarıdan gelen kişilerin kaydının tutulması, girişte kimlik alınması ve ziyaretçi kartı verilmesi
 Kolluk kuvvetleri ile derhal irtibata geçilmesi
 Acil durum sireni çalması
 Acil çıkışları gösteren tahliye planının görünür yerlerde asılı olması

3.2.6. Tehlikeli Kimyasal Madde Yayılımı İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler

İşyerlerinde kullanılan, bulundurulan ve depolanan kimyasal maddelerden kaynaklanan kaçak, sızıntı, yayılım durumlarında zehirlenme, patlama vs. gibi acil durumlarla karşılaşılabilir. Bu durumlarda alınabilecek önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlerden bazıları **Tablo 3.7’de** gösterilmektedir.

Tablo 3.7. Tehlikeli Kimyasal Madde Yayılımı İçin Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler

Önleyici ve Sınırlandırıcı Tedbirler	
	Vanaların gaz sızıntısına karşı rutin kontrollerinin yapılması
	İşyeri için özel kimyasal depolama dolaplarının temin edilmesi
	Kimyasalların depolandığı bölümlerde sızıntıya yol açacak durumların engellenmesi, havalandırmanın uygun olması
	Kimyasalların özellik ve tehlikelerine göre uygun şekilde depolanması
	İzni olmayan çalışanların kimyasalların depolandığı alana girmesinin engellenmesi (kartlı giriş vb.)
	Gaz sirkülasyonunun sağlandığı borularda kaçak kontrolü
	Kimyasallar için çalışanlara uygun kişisel koruyucu donanım temini
	Kişisel koruyucu donanımların çalışanlarca doğru şekilde kullanılmasının sağlanması
	Söndürme, koruma ve kurtarma ekiplerinin oluşturulması
	İlgili acil durum ekiplerine eğitimler verilmesi/aldırılması
	Olası kimyasal yayılımı veya sızıntısında işyerini çabuk tahliye edebilmek amacıyla tahliye planları oluşturulması
	Tahliye planlarının işyerinde görünür yerlerde asılı olması
	Gaz yayılımı durumlarında uygun yerlere uygun sayıda gaz dedektörü yerleştirilmesi

3.3. ACİL DURUM MÜDAHALE YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik'in 10 uncu maddesinin birinci fıkrası uyarınca; işveren tarafından acil durumların meydana gelmesi halinde uyarı verme, arama, kurtarma, koruma, tahliye, haberleşme, ilkyardım ve yangınla mücadele (söndürme) gibi uygulanması gereken acil durum müdahale yöntemlerinin belirlenmesi ve yazılı hale getirilmesi gerekmektedir.

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelikte belirtildiği üzere işyerinde herhangi bir acil durum meydana geldiğinde yapılacakların önceden planlanması açısından acil durum müdahale yöntemlerinin oluşturulması önemlidir. Oluşturulan bu yöntemler acil durum planlarında belirtilir ve acil durumlarla ilgili işyerlerinde çalışanlara bilgi ve eğitim verilirken de bu yöntemlere yer verilir.

Acil durum meydana geldiğinde müdahale esnasında da birçok olumsuzlukla karşılaşılabilir. Bunlardan bazıları aşağıda belirtilmiştir:

- Zorlu müdahale şartları; yakından müdahale edememe, ulaşım zorlukları, açık alanlarda zorlu hava şartları, başka yüksek riskli durumlar (hasar görmüş bina çökmesi, kimyasal madde patlamaları vb.)
- Duygusal ve psikolojik olumsuz etkiler; ölü ve yaralı sayısının çokluğu, insanların hayatlarının kurtarılması için hissedilen büyük sorumluluk, zaman kısıtı vb.
- Fiziksel yorgunluk; müdahale esnasında yapılan taşıma işlemleri, uzun müdahale saatlerinden kaynaklanan bitkinlik durumları vb.

Acil durum müdahale yöntemleri işyeri için belirlenen her acil durum için oluşturulur. Bu yöntemler süreç akış şemaları şeklinde veya makine ve ekipmanların üzerinde yer alan talimatlar gibi maddeler halinde de hazırlanabilir.

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtildiği üzere acil durum müdahale ve tahliye yöntemleri oluşturulurken 27/11/2007 tarihli ve 2007/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan **Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik** hükümleri de ayrıca dikkate alınır.

Bu çalışmada ele alınan her acil durum için müdahale yöntemleri oluşturulmuştur. Bunlardan bazıları süreç akış şemaları şeklinde, bazıları ise talimat formları şeklinde maddeler halinde sıralanmıştır. Ele alınan acil durumlar için hazırlanan yöntem ve prosedürler örnek amaçlı hazırlanmış olup değiştirilebilir veya geliştirilebilir.

3.3.1. Yangın İçin Acil Durum Müdahale Yöntemi

- Telaşa kapılmadan çevrede yangın ihbar düğmesi varsa ona basılmalıdır.
- Acil Çağrı Merkezi numarası “112” aranarak yangın bildirilmelidir. Yangının adresi en kısa ve doğru şekilde, mümkünse yangının cinsi ile birlikte (bina, benzin, ahşap, araç vb.) bildirilmelidir.
- İtfaiye gelinceye kadar mümkünse yangını söndürmek için eldeki mevcut imkânlardan yararlanılmalıdır.
- Yangın kapalı alandaysa yayılmasını önlemek için kapı ve pencereler kapatılmalıdır.
- Bunlar yapılırken kendimiz ve başkaları tehlikeye atılmamalıdır.

- Eğer alevler çoğalmışsa ve binadan çıkış olanaksızsa, dolap vb. yerlere saklanılmamalı, pencereden dışarıdakilerle iletişim kurulmaya çalışılmalıdır.
- Dumandan boğulmamak için yardım gelene kadar eğilerek ve sürünerek hareket edilmeli, ağız ve burun ıslak bez ya da mendille kapatılarak nefes alınmalıdır.
- Duman ve yanık kokusu başka odadan geliyorsa kapılar açılmamalı, kapıya dokunulmamalıdır.
- Kıyafetiniz alev almışsa, koşmadan yere yatarak yuvarlanılmalıdır. Battaniye türü örtüler alınarak alevler boğulmaya çalışılmalıdır.
- Eğer vücudumuzda yanık varsa, hemen soğuk suya tutulmalıdır.
- Acil durum ekiplerinin talimatları çerçevesinde gösterilen doğrultuda acil çıkıştan çıkarak toplanma yerine gidilmelidir. Burada yapılacak sayıma dâhil olunmalıdır.

3.3.2. Patlama İçin Acil Durum Müdahale Yöntemi

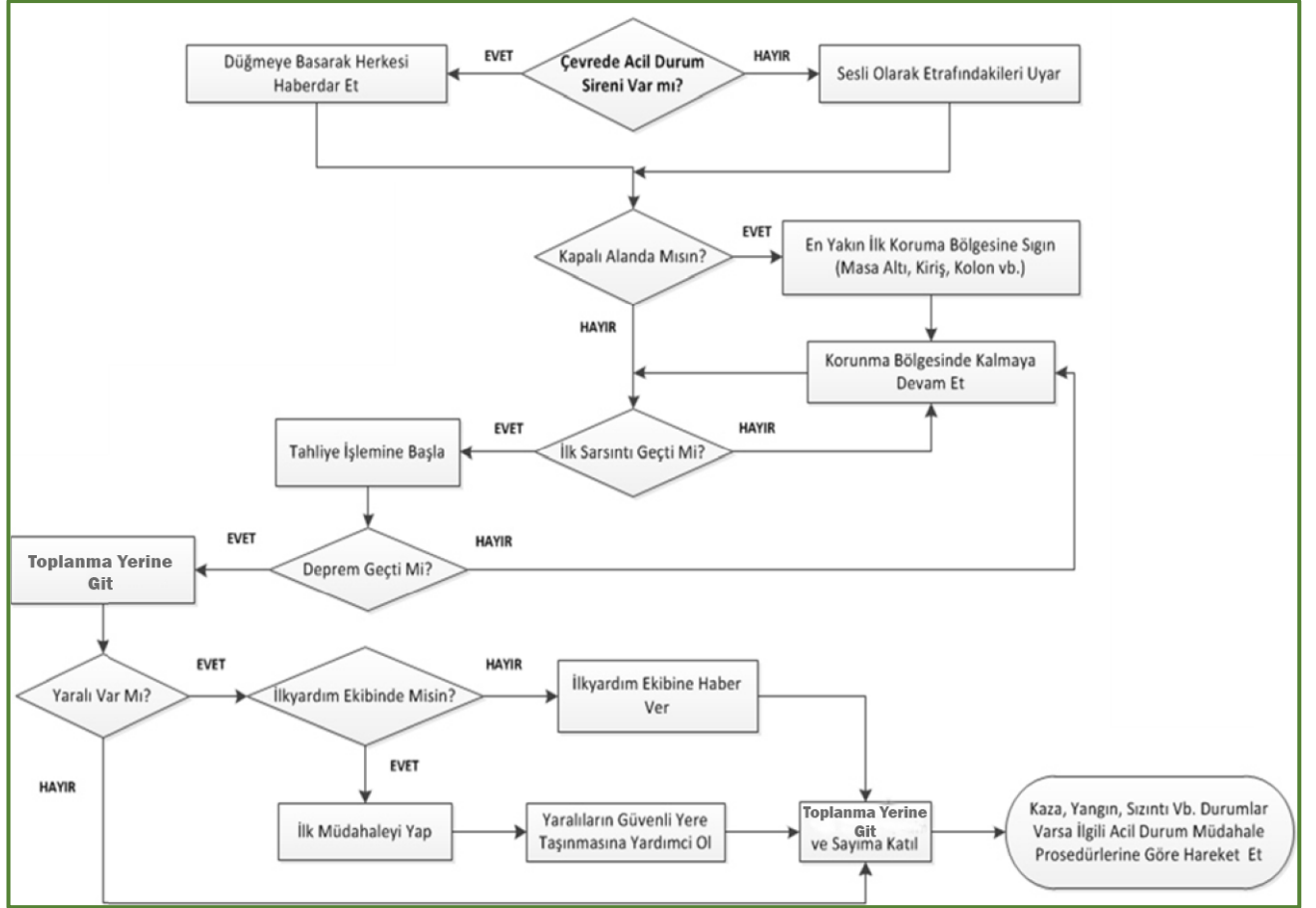
- Patlama anından hemen sonra en yakındaki acil durum düğmesine basılmalıdır.
- 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak patlama ve yaralıları hakkında bilgi verilmelidir.
- Acil durum ekiplerinin talimatları çerçevesinde gösterilen doğrultuda acil çıkıştan çıkarak toplanma yerine gidilmelidir. Burada yapılacak sayıma dâhil olunmalıdır.
- Acil durum ekiplerinden belirlenen personel, işyerinin doğalgazını, elektriğini kesmelidir. Patlayıcı kimyasalların tehlike teşkil edip etmediğini kontrol ederek hareket etmelidir.
- Yangın söndürme ekibi, patlamadan sonra yangın çıkmasını veya büyümesini önlemek için acil durum ekipmanlarıyla söndürme işlemlerine başlamalıdır.
- Kurtarma ekibi çalışanların patlamanın olduğu bölgeden ve tüm işyerinden tahliye edilmesini ve toplanma yerine ulaşmalarını sağlamalıdır. Yaralı olmayanlara toplanma yerine ulaşmaları konusunda yardımcı olduktan sonra yaralıların arama ve kurtarma işlemlerine başlamalıdır.
- İlk yardım ekibi, yaralıları ilk müdahaleyi yapmalıdır.
- Patlamayla ilgili görevlilere bilgi verilmelidir. Sonrasında hazırlanan raporlara katkı sağlanmalıdır.

3.3.3. Doğal Afetler İçin Acil Durum Müdahale Yöntemleri

a) Deprem İçin Acil Durum Müdahale Yöntemi

Deprem için uygulanacak acil durum müdahale yöntemi için AFAD (**Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı, Deprem Tedbirleri**) kaynaklarından faydalanılabilir. **Şekil 3.1**'de yer alan deprem müdahale prosedürü örnek olarak verilmiştir.

Gerekli olduğu takdirde örnek olarak verilen prosedür değiştirilebilir ve geliştirilebilir.

Şekil 3.1. Deprem İçin Acil Durum Müdahale Yöntemi

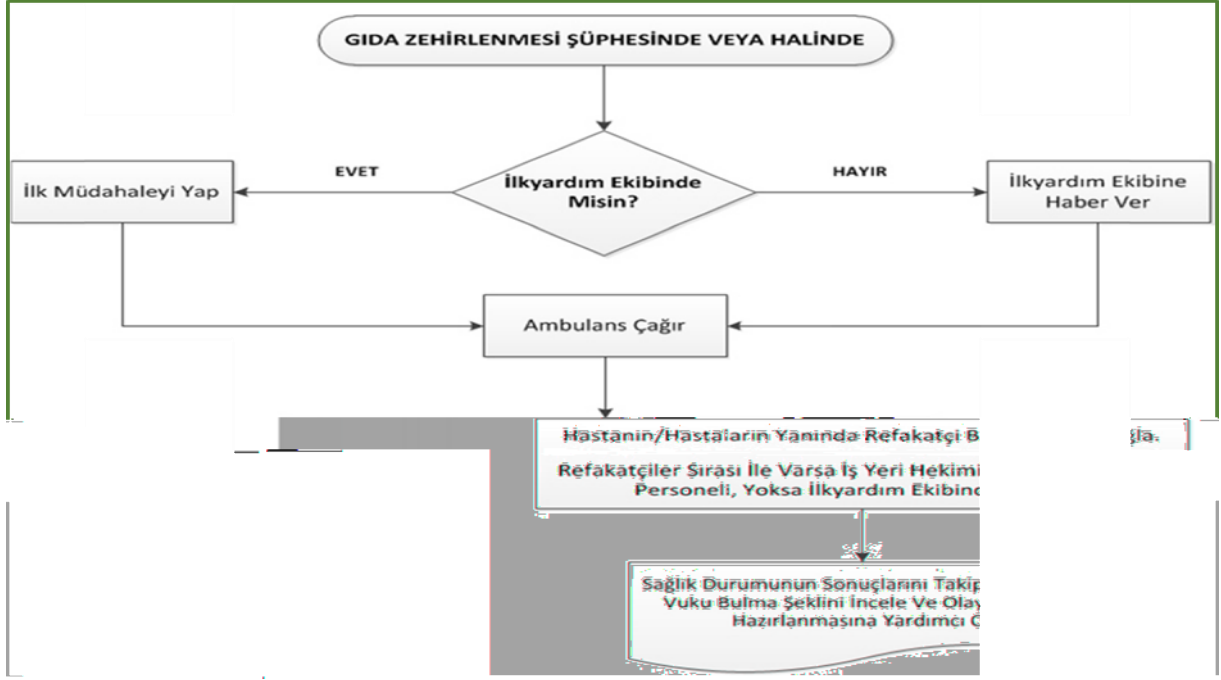
b) Sel İçin Acil Durum Müdahale Yöntemi

- 🚧 Panik yapılmadan çalışanlara haber verilmelidir. Acil durum alarm düğmesine basılmalıdır.
- 🚧 Vanalar kontrol edilip borularda kaçak olup olmadığı kontrol edilmelidir.
- 🚧 Sel sularının işyerine girme ihtimali var ise açık pencere ve kapılar kapatılarak bu sınırlandırılmalıdır.
- 🚧 Değerli eşya ve ekipmanlardan taşınır olanlar toplanma yerine taşınmalıdır.

- Doğalgaz ve elektrik tesisatı kapatılmalıdır.
- İşyeri binasının su girebilecek yerlerine bariyerler kurulmalıdır.
- Mümkünse suyun kanalizasyona doğru yönlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Sel için belirlenmiş toplanma yerine acil durum ekiplerinin talimatlarına uyarak gidilmeli ve burada sayıma katılım sağlanmalıdır.

3.3.4. Gıda Zehirlenmesi İçin Acil Durum Müdahale Yöntemi

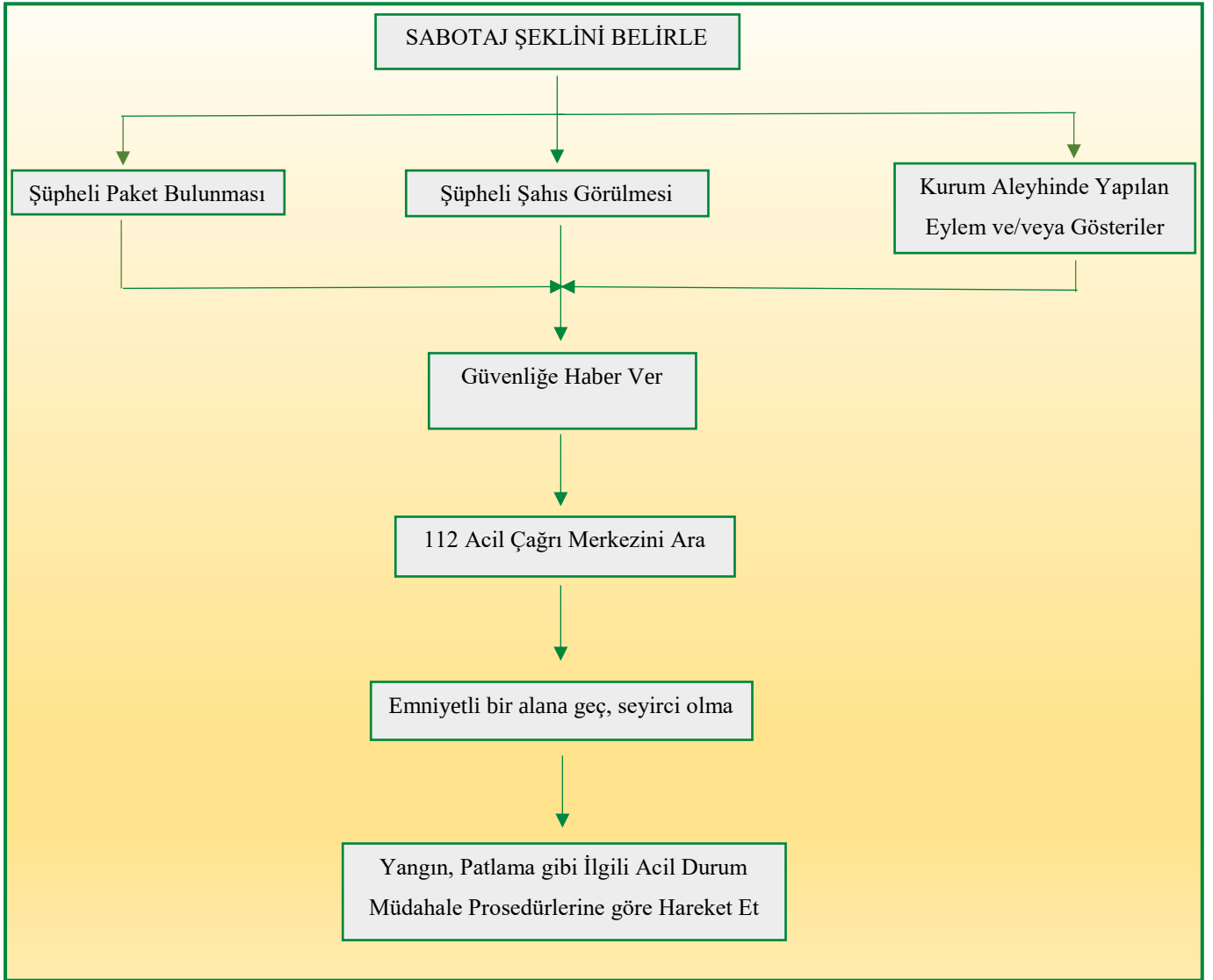
Gıda zehirlenmesi için acil durum müdahale yöntemi örneği **Şekil 3.2**'de verilmiştir.

Şekil 3.2. Gıda Zehirlenmesi İçin Acil Durum Müdahale Yöntemi

3.3.5. Sabotaj için acil durum müdahale yöntemi

Sabotaj için acil durum müdahale yöntemi örneği **Şekil 3.3**'de verilmiştir.

Şekil 3.3. Sabotaj İçin Acil Durum Müdahale Yöntemi

3.4. TAHLİYE YÖNTEMLERİNİN BELİRLLENMESİ

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik'in 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında *“İşveren, işyerinde acil durumların meydana gelmesi halinde çalışanların bu durumun olumsuz etkilerinden korunması için bulundukları yerden güvenli bir yere gidebilmeleri amacıyla izlenebilecek uygun tahliye düzenlemelerini acil durum planında belirtir ve çalışanlara önceden gerekli talimatları verir”* ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeden hareketle herhangi bir acil durum olduğunda işyerinde bulunan herkesin (çalışanlar, ziyaretçiler vb.) işyerinden çabuk

tahliyesini sağlayacak, yön gösterici çalışmalar yapılması gerekir. Tahliye konusunda şu unsurlara dikkat edilmesi gerekir:

- Yüksek riskli alanlar dışında bir toplanma yeri belirlemek
- Bir haberleşme sistemi belirlemek ve uygulamak
- Tahliye hazırlıklı olmak için tatbikatlar yapmak
- İşyerlerindeki; yaşlı, engelli, gebe çalışanlar ile kreşteki çocuklara tahliye esnasında refakat edilmesini sağlamak

İşyerinde toplanma yerine gidilebilmesi için tahliye planları hazırlanması bu yöntemlerin başında gelir. Nitekim aynı yönetmeliğin 12'nci maddesinde aşağıdakileri hususları içeren tahliye planı hazırlanması gerektiği vurgulanmaktadır:

- Yangın söndürme amaçlı kullanılacaklar da dâhil olmak üzere acil durum ekipmanlarının bulunduğu yerler.
- İlk yardım malzemelerinin bulunduğu yerler.
- Kaçış yolları, toplanma yerleri ve bulunması halinde uyarı sistemlerinin de yer aldığı kroki.
- Görevlendirilen çalışanların ve varsa yedeklerinin adı, soyadı, unvanı, sorumluluk alanı ve iletişim bilgileri.
- Acil durumlarla ilgili ulusal ve yerel kurum ve kuruluşların acil durum irtibat numaraları.
- İşyerlerinde kimyasal yayılım, parlama veya patlama tehlikesi ve benzeri özel riskleri barındıran bölümler.
- Elektrik ve gaz akışının kesim noktaları, vanaları.

Acil durum planı kapsamında hazırlanan tahliye planı, işyeri bina ve eklentilerinin giriş ve çıkışları ile katlarda, çalışanların görüş seviyesine uygun yükseklikte ve görünür bir şekilde asılır. Tahliye planları için bir örnek **Şekil 3.4.**'de gösterilmiştir.

Şekil 3.4. Örnek Acil Durum Tahliye Planı

Sakin Olun!

Acil Durumu
Bildirin

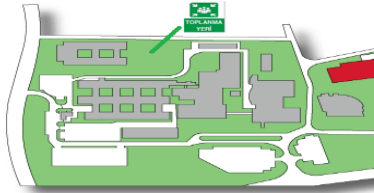
112
ACIL
ÇAĞIRI

Acil Çağrı Merkezi Numarası
112

Adınızı söyleyin
Ne olduğunu anlatın
Nerede olduğunuzu söyleyin
Yaralı mısınız bilgi verin

**Tehlikeden hemen uzaklaşın.
İlk yardım bulmaya çalışın.**

Emniyetli yere gidin!   Acil çıkış yönlendirmelerini takip edip, çıkışı bulun.

Sakin Olun!

Alarmı
Çalıştırın

En yakın alarm butonunu bulun

İtfaiyeyi Arayın Acil Çağrı Merkezi Numarası
112

- * Adınızı söyleyin
- * Ne olduğunu anlatın
- * Nerede olduğunuzu söyleyin
- * Yaralı var mı bilgi verin

Emniyetli yere gidin

* Güvenli yer işaretlerini takip edip, çıkışı bulun.
* Eşyalarınızı toplamaya çalışmayın
* Asansörü kullanmayın

Toplanma yerine gidin
ve amire bilgi verin

SEMBOLLER DİZİNİ				SÖNDÜRME EKİBİ		KURTARMA EKİBİ		KORUMA EKİBİ		İLK YARDIM EKİBİ	
Elektrik Panosu		Acil Çıkış									
Yangın Tüpü		Tahliye Yolu									
Acil Durum Butonu		Yönlendirme									
Şu An Buradasınız		İlk Yardım Dolabı									

Şekil 3.4.’de görüldüğü gibi kat planı acil durum tahliyesine uyarlanarak, yeşil oklarla işaretli kısımlar acil çıkış kapılarına giden yolları gösterecek şekilde hazırlanmıştır. Acil durum ve söndürme ekipmanlarının kat yerleşiminde nerelerde olduğu bilgileri görselde yer almalıdır.

3.4.1. Toplanma Yeri

Acil toplanma alanı olarak da bilinen toplanma yeri acil durumların olumsuz sonuçlarından çalışanların etkilenmeyeceği mesafede veya korunakta belirlenmiş güvenli yeri ifade eder.

Toplanma yeri konusunda dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- İşyerinin belirlediği acil durumlardan etkilenilmeyecek uzaklıkta olmalı,
- Tahliye olan kişilerin görebileceği şekilde bir levha ile işaretlenmeli,
- Kişilerin tümünün tahliye olmasından sonra izdihama mahal vermeyecek büyüklükte ve genişlikte olmalı,
- Acil durum planında toplanma yeri, işyerinden toplanma yerine gidişi gösteren krokiyle desteklenmeli,
- Acil durum planında yer verilen bu bilgiler tahliye planına da eklenmelidir.

3.5. GÖREVLENDİRİLECEK ÇALIŞANLARIN BELİRLENMESİ VE KRİTERLERİ

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin, “Acil Durum Ekipleri ve Görevler” başlıklı 11 inci maddesi gereğince, işyerlerinde acil durumlara müdahale ve acil durumlarla mücadele aşağıda yer alan acil durum ekiplerini oluşturur:

- Söndürme ekibi
- Koruma ekibi
- Kurtarma ekibi
- İlkyardım ekibi

İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği Ek’inde yer alan listeye göre işyerlerinin bulunduğu NACE koduna göre tehlike sınıfı ve işyeri çalışan sayısına göre ekiplerde görevlendirilecek kişi sayıları farklılık gösterecektir. **İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin “Acil durum ekipleri ve görevleri” başlıklı 11 inci maddesine** göre görevlendirilecek çalışan sayıları ile ilgili açıklama Tablo 3.8.’de verilmiştir. Ayrıca, **İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin Ek-3’ünde** örnek tablo verilmiştir.

Tablo 3.8. Söndürme, Kurtarma ve Koruma İçin Acil Durum Ekipleri

Tehlike Sınıfı	Çalışan Sayısı
Az tehlikeli	Her 50 çalışana kadar 1 kişi
Tehlikeli	Her 40 çalışana kadar 1 kişi
Çok tehlikeli	Her 30 çalışana kadar 1 kişi

İlkyardım ekibinde belirlenecek kişi sayısı için İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin 11 inci maddesinin beşinci fıkrasında Sağlık Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu İlkyardım Yönetmeliği'ne atıfta bulunmaktadır. 29/7/2015 tarihli ve 29429 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **İlkyardım Yönetmeliğinin “İlkyardımcı bulundurulması” başlıklı 19 uncu maddesine** göre;

- Az tehlikeli işyerlerinde, her 20 çalışan için 1 ilkyardımcı,
- Tehlikeli işyerlerinde, her 15 çalışana kadar 1 ilkyardımcı,
- Çok tehlikeli işyerlerinde, her 10 çalışana kadar 1 ilkyardımcı bulundurulmalıdır.

ÖRNEK HESAPLAMA

İnşaat sektöründe faaliyet gösteren bir firmada 65 kişi çalışmaktadır. İnşaat sektörü, çok tehlikeli sınıfta yer aldığı için, söndürme, kurtarma ve koruma ekiplerinde her 30 çalışana kadar 1 kişi görevlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca ilkyardım ekibi için her 10 çalışana kadar 1 kişinin görevlendirilmesi gerekmektedir.

Buna göre örnek alınan işyeri için acil durum ekiplerini gösteren tablo şu şekilde oluşturulabilir:

Sektör	İnşaat
Tehlike Sınıfı	Çok Tehlikeli
Çalışan Sayısı	65
Söndürme Ekibi	3 kişi
Kurtarma Ekibi	3 kişi
Koruma Ekibi	3 kişi
İlkyardım Ekibi	7 kişi

10'dan az çalışanı olan işyerlerinde; acil durumlara ilişkin ulusal ve yerel kurum ve kuruluşlarla irtibatı sağlamak ve bahsi geçen söndürme, kurtarma ve koruma ekiplerinin tamamı için uygun

donanıma sahip ve özel eğitimli en az bir çalışanın destek elemanı olarak görevlendirilmesi yeterlidir.

İlkyardım ekibindeki destek elemanlarının alacağı ilkyardımcı eğitimlerinin İlkyardım Yönetmeliği esaslarınca alınması sağlanmalıdır. Söndürme, kurtarma ve koruma ekiplerine verilecek özel eğitimler Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmelik hükümleri saklı kalmak kaydıyla işyerinde sağlık ve güvenlik hizmetini yürüten iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi veya iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin işverence yürütülmesi halinde işveren tarafından verilebilir. Bu eğitimler, işveren ile eğitim verenlerce imzalanarak belgelendirilir. Ayrıca bu eğitimler; Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, işçi, işveren ve kamu görevlileri kuruluşları veya bu kuruluşlarca kurulan eğitim vakıfları ve ortaklaşa oluşturdukları eğitim merkezleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, belediyeler veya itfaiyeler tarafından da verilebilir.

3.5.1. Çalışanların Bilgilendirilmesi ve Eğitimi

Tüm çalışanlar acil durum planları ile acil durum ekiplerinde görevlendirilen kişiler hakkında bilgilendirilir ve bu konuda eğitim almaları sağlanır. İşe yeni alınan çalışana ve herhangi bir işverenden geçici bir süre için çalışmak üzere devralınan çalışanlara, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine ilave olarak acil durum planları ile ilgili bilgilendirme yapılmalıdır. Acil durumlarda yapılması gerekenlerin öğretildiği aktiviteler düşünüldüğünde tatbikat da bu konuda önemli bir öğrenme unsuru olacaktır.

3.5.2. Yangınla Söndürme Ekibinin Görevleri

- Yangın çıktığını öğrenir öğrenmez ekip başı yangını itfaiyeye ve ilgili kişilere en kısa zamanda telefonla haber verir ve itfaiyeye yangın yerini tam adresini çıkış saatini ve yangının türünü bildirir.
- Yangın haberi ulaştığında, yangın yerine gelerek yangının ne tür yangın olduğunu belirleyerek iş yerindeki yangın söndürme malzemelerini kullanarak yangını söndürmeye ve kontrol altına almaya çalışır.
- Yangın içerisinde kalmış herhangi bir canlı belirlediklerinde kurtarma ekibine bildirerek kurtarılmasını sağlar.
- İtfaiye ekibi geldikten sonra söndürme çalışmaları itfaiye ekibine bırakılır, yalnızca yardım istendiği durumlarda itfaiye ekibine yardımcı olunur.

- Yangın bölgesinin çevresini güvenlik şeritleriyle çevirerek, ilgisiz şahısların yangın bölgesine girmesini engeller.
- Gelecek itfaiye ve ambulans araçlarına yardımcı olmak amacıyla güzergâh üzerindeki araçların ve diğer engellerin kaldırılmasını sağlayarak yol gösterir.
- Yangın söndürüldükten sonra çevre güvenlik önlemlerini sürdürerek yangın yerinin temizlenmesini sağlanması ve diğer ekiplerle birlikte yangının çıktığı yer, çıkış nedeni, yangın söndürme çalışmaları, yangın sonrası maddi hasar ve diğer kayıplarla ilgili belirlenmesi ve rapor hazırlaması hususlarında yardımcı olur.

3.5.3. Kurtarma Ekibinin Görevleri

- En hızlı şekilde teçhizatları ile birlikte yangın yerine ulaşır ve yangın söndürme ekibinden alınacak bilgiler ışığında arama, kurtarma ve tahliye çalışmalarına başlar.
- Kendi can güvenliklerini tehlikeye atmadan yangın içerisinde kalan canlılara gerekli teçhizatı kullanarak ulaşmaya çalışır.
- Kurtardıkları canlıların ilkyardımları için ilkyardım müdahale bölgesine taşınmasını sağlar.
- Yangın içerisinde kurtarılması öncelikli malzemeler ve eşyalar varsa bunların yangın dışına çıkarılması çalışmalarını yapar.
- İtfaiye ekibi geldikten sonra itfaiye ekibine arama kurtarma çalışmalarında yardımcı olur.
- Yaşlı, engelli, hamile ve kreşteki çocuklar gibi özel politika gerektiren gruplarla acil durumlarda yardımcı olmak üzere bu ekipten bir sorumlu ilgilenir.

3.5.4. Koruma Ekibinin Görevleri

- Acil durum nedeniyle ortaya çıkması muhtemel panik ve kargaşayı önler.
- Acil durum ekipleri arasındaki koordinasyon işlerini gerçekleştirir.
- Sayım işlerini yürütür.
- Gerektiğinde ilgili ulusal ve yerel kurumların müdahale ekiplerine bilgi verir.

3.5.5. İlk Yardım Ekibinin Görevleri

 İlk yardım müdahalesi gerektiren acil durumlarda ilk müdahaleyi yaparak en seri şekilde en yakın sağlık merkezine gönderilmelerini sağlar.

 Olay yerine gelecek olan ambulans ve sağlık ekibine, ilkyardım ekibi yardımcı olur.

3.6. TATBİKAT

Hazırlanan acil durum planının uygulama adımlarının düzenli olarak takip edilebilmesi ve uygulanabilirliğinden emin olunması için işyerlerinde belirlenen periyotlarla tatbikat yapılmalı, acil durum tedbirleri denetlenmeli ve gözden geçirilerek gerekli düzeltici ve önleyici tedbirler alınmalıdır. Tatbikat 19/9/2013 tarihli ve 28770 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan **Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği** kapsamındaki işyerleri için anılan Yönetmelik hükümlerine göre, diğer işyerleri için **en geç yılda bir** yapılır. Gerçekleştirilen tatbikat neticesinde varsa aksayan yönler ve kazanılan deneyimlere göre acil durum planları gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılır.

Gerçekleştirilen tatbikatın tarihi, görülen eksiklikler ve bu eksiklikler doğrultusunda yapılacak düzenlemeleri içeren tatbikat formu hazırlanır (acil durum tatbikatlarına ilişkin tutulacak rapor örneği **Tablo 3.9’da** verilmiştir). Acil durumlara hazırlığın bir uygulaması olarak tatbikat, senaryo belirleme, haberli ve habersiz yapılması unsurlarından oluşur. Eksikliklerin giderilmesi amacıyla tatbikatlarda video çekimi faydalı olacaktır.

Tablo 3.9. Tatbikat Formu (İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik Ek-2)

İşyeri Adı/Unvanı:	
Tatbikat Adı:	Tatbikat Tarihi:
Tatbikat Türü: ☐ Yangın ☐ Patlama ☐ Doğal Afet (.....) ☐ Tehlikeli kimyasal, biyolojik, radyoaktif ☐ Zehirlenme veya salgın hastalıklar ve nükleer maddelerden kaynaklanan yayılım ☐ Sabotaj ☐ Diğer (.....)	
Tatbikata Katılım Sayıları Katılan Kişi Sayısı: Toplanma Yerindeki Sayım Sonucu:	
Tatbikat Süreleri Başlangıç saati: Bitiş saati:	
Tatbikat Konumu: (alan, bina, işyeri bölümü vs.)	
Tatbikatın Amacı	
Tatbikat Sonrası Değerlendirme	
Tatbikat esnasında doğru yapılanlar:	
Tatbikat esnasında yanlış yapılanlar:	
Çıkarılan sonuçlar:	
Tatbikatı Yürüten Adı Soyadı: Unvanı: İmza:	Tatbikatı Onaylayan (İşveren/İşveren Vekili) Adı Soyadı: İmza:

3.7. DOKÜMANTASYON

Acil durum planının içeriği asgari aşağıdaki başlıklardan oluşur.

- İşyerinin unvanı, adresi ve işverenin adı,
- Hazırlayanların adı, soyadı ve unvanı,
- Hazırlandığı tarih ve geçerlilik tarihi,
- Belirlenen acil durumlar,
- Alınan önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler,
- Acil durum müdahale ve tahliye yöntemleri,
- Acil durumlar için belirlenmiş toplanma yeri
- İşyerine en yakın hastane bilgileri (ismi, harita gösterimi vs.),
- Aşağıdaki unsurları içeren işyerini veya işyerinin bölümlerini gösteren tahliye planı:
 - Yangın söndürme amaçlı kullanılacaklar da dâhil olmak üzere acil durum ekipmanlarının bulunduğu yerler,
 - İlk yardım malzemelerinin bulunduğu yerler,
 - Kaçış yolları, toplanma yerleri ve bulunması halinde uyarı sistemlerinin de yer aldığı kroki,
 - Görevlendirilen çalışanların ve varsa yedeklerinin adı, soyadı, unvanı, sorumluluk alanı ve iletişim bilgileri,
 - Acil durumlarla ilgili ulusal ve yerel kurum ve kuruluşların acil durum irtibat numaraları,
 - İşyerlerinde kimyasal yayılım, parlama veya patlama tehlikesi ve benzeri özel riskleri barındıran bölümler
 - Elektrik ve gaz akışının kesim noktaları, vanaları.

İşveren tarafından onaylanan acil durum planının sayfaları numaralandırılarak; hazırlayan kişiler tarafından her sayfası paraflanıp, son sayfası imzalanır. 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa uygun olarak güvenli elektronik imza ile imzalanmış olan acil durum planları da geçerlidir. Acil durum planı, acil durumla mücadele edecek ekiplerin kolayca ulaşabileceği şekilde işyerinde saklanır. Acil durum planı kapsamında hazırlanan tahliye planı, işyeri bina ve eklentilerinin giriş ve çıkışları ile katlarda, çalışanların görüş seviyesine uygun yükseklikte ve görünür bir şekilde asılır.

Acil durum planı hazırlanırken kullanılabilecek ve **İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik Ek-1’de** yer alan örnek form aşağıda yer almaktadır.

Acil Durum Planı Formu

Hazırlayanın Adı Soyadı: Unvanı:	ACİL DURUM PLANI	Hazırlanma Tarihi: Geçerlilik Tarihi: Rev. No: Rev. Tarihi:
1. İŞYERİ BİLGİLERİ İŞYERİ ADI/UNVANI: ADRES: İLETİŞİM: İŞVERENİN ADI SOYADI/UNVANI: TEHLİKE SINIFI: ÇALIŞAN SAYISI:		
2. İŞYERİ İÇİN BELİRLENEN ACİL DURUMLAR ACİL DURUM 1: ACİL DURUM 2: ACİL DURUM 3:		
3. TOPLANMA YERİ (Bu bölümde, işyerinde toplanma yerini işaret eden kroki yer alacaktır)		
4. İŞYERİNİ DIŞARIDAN ETKİLEYEBİLECEK İŞYERLERİ (Bu bölümde, işyerinin acil durumlar açısından etkilenebileceği işyerleri hakkında, asgari olarak, işyerinin unvanı, faaliyet konusu ve ne tür bir etkiye neden olabileceğine ilişkin bilgiler yer alacaktır.)		
5. ÖNLEYİCİ VE SINIRLANDIRICI TEDBİRLER (Bu bölümde işyeri için belirlenen “her acil durum için” acil durumun olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler yer alacaktır.)		
BELİRLENEN ACİL DURUM	ÖNLEYİCİ VE SINIRLANDIRICI TEDBİRLER	
Acil durum 1		
Acil durum 2		
Acil durum 3		
...		

6. MÜDAHALE YÖNTEMLERİ (Bu bölümde, işyeri için belirlenen “her acil durum” için müdahale yöntemleri belirlenecektir. Müdahale yöntemleri, akış şeması veya maddeler halinde sıralanan prosedürler şeklinde oluşturulabilir.)

7. TAHLİYE PLANLARI (Bu bölümde, işyerinin “her bölümü” için hazırlanan tahliye planları yer alacaktır. Tahliye planlarında asgari olarak;

- yangın söndürme amaçlı kullanılacaklar da dâhil olmak üzere acil durum ekipmanlarının bulunduğu yerler,
 - ilkyardım malzemelerinin bulunduğu yerler,
 - kaçış yolları, toplanma yerleri ve -bulunması halinde- uyarı sistemlerinin de yer aldığı kroki,
 - görevlendirilen destek elemanlarının ve varsa yedeklerinin adı, soyadı, unvanı, sorumluluk alanı ve iletişim bilgileri,
 - acil durumlarla ilgili ulusal ve yerel kurum ve kuruluşların acil durum irtibat numaraları
 - işyerlerine ait özel risk (kimyasal yayılım, parlama veya patlama tehlikesi ve benzeri) barındıran bölümler,
 - elektrik ve gaz akışının kesim noktaları ve vanaları.
- bulunmalıdır.

Acil durum planı kapsamında hazırlanan tahliye planları, işyeri bina ve eklentilerinin giriş ve çıkışları ile katlarda, çalışanların görüş seviyesine uygun yükseklikte ve görünür bir şekilde asılır.)

8. ACİL DURUM EKİPLERİ (İşyerleri, acil durumlara müdahale ve acil durumlarla mücadele için söndürme ekibi, kurtarma ekibi, koruma ekibi ve ilkyardım ekibi olmak üzere 4 ekip görevlendirmelidir. İşletmenin bulunduğu tehlike sınıfı ve çalışan sayısına göre ekiplerde görevlendireceği kişi sayıları farklılık gösterecektir. Görevlendirilecek çalışan sayıları ile ilgili açıklama tablosu aşağıda verilmiştir:

Söndürme, Kurtarma ve Koruma ekipleri için görevlendirilecek destek elemanı sayıları;

Tehlike Sınıfı	Çalışan Sayısı
Az tehlikeli	Her 50 çalışana kadar 1’er kişi
Tehlikeli	Her 40 çalışana kadar 1’er kişi
Çok tehlikeli	Her 30 çalışana kadar 1’er kişi

10’dan az çalışanı olan işyerlerinin söndürme, kurtarma ve koruma ekiplerinin tamamı için en az 1 destek elemanı görevlendirmeleri yeterlidir.

İlk yardım ekibinde belirlenecek destek elemanı sayısı için 29/7/ 2015 tarihli ve 29429 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İlkyardım Yönetmeliği dikkate alınır.

SÖNDÜRME EKİBİ

Sıra No	Adı	Sorumluluk Alanı*	Ekipteki	İş-Ev Tel	Cep Tel	İmza
---------	-----	-------------------	----------	-----------	---------	------

	Soyadı		Görevi			
1			Ekip Başı			
2			Ekip Personeli			
3			Ekip Personeli			
...						
KURTARMA EKİBİ						
Sıra No	Adı Soyadı	Sorumluluk Alanı	Ekipteki Görevi	İş-Ev Tel	Cep Tel	İmza
1			Ekip Başı			
2			Ekip Personeli			
3			Ekip Personeli			
...						
KORUMA EKİBİ						
Sıra No	Adı Soyadı	Sorumluluk Alanı	Ekipteki Görevi	İş-Ev Tel	Cep Tel	İmza
1			Ekip Başı ** (Koordinasyonla görevli)			
2			Ekip Personeli** (Koordinasyonla görevli)			
3			Ekip Personeli			
...						
İLK YARDIM EKİBİ						
Sıra No	Adı Soyadı	Sorumluluk Alanı	Ekipteki Görevi	İş-Ev Tel	Cep Tel	İmza

1			Ekip Başı			
2			Ekip Personeli			
3			Ekip Personeli			
...						

** Sorumluluk alanı; destek elemanının, acil durumlara ilişkin görevini gerçekleştireceği işyerinin ilgili birim veya bölümüdür.*

*** Acil durum ekiplerinin koordinasyonu için koruma ekibinden sorumlu veya sorumlular tabloda belirtilmelidir.*

Acil Durum Planını Onaylayan (İşveren/İşveren Vekili)

Adı Soyadı:

İmza:

3.8. ACİL DURUM PLANININ YENİLENMESİ

İşyerinde veya yakın çevresinde, belirlenmiş olan acil durumları etkileyebilecek veya yeni acil durumların ortaya çıkmasına neden olacak değişikliklerin meydana gelmesi halinde acil durum planı tamamen veya kısmen yenilenir. Yukarıda bahsedilen işletme için değişikliklerden bağımsız olarak, hazırlanmış olan acil durum planları; tehlike sınıfına göre çok tehlikeli, tehlikeli ve az tehlikeli işyerlerinde sırasıyla **en geç iki, dört ve altı yılda bir** yenilenir.

KAYNAKLAR

1. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği
2. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü
3. Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik
4. İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik
5. Federal Emergency Management Agency (FEMA), Are You Ready? – An In-depth Guide To Citizen Preparedness (First Edition), FEMA, Sayfa:10
6. Ripple S., Emergency Planning And Crisis Management In The Workplace (Second Edition), AIHA Press, Chapter 38, Sayfa: 985
7. Ravi K., Bhola R., Akshay V., Satish R., Santosh P., Rajat A., Auotmation Of Emergency Response For Petroleum Oil Storage Terminals, Safety Science, Safety Science, Sayı: 72, Sayfa: 263
8. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
9. Safe Work Australia, Guide For Major Hazard Facilities (First Edition), Sayfa 6
10. Türk Standartları Enstitüsü, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi-Şartlar, TS 18001 4.4.7. Acil durum hazırlığı ve bu hallerde yapılması gerekenler, Sayfa: 10
11. Sabotajlara Karşı Korunma Yönetmeliği, Madde 1
12. Hauke A., Georgiadou P., Kallio H., Meyer S., Nicolescu C., Emergency Services: A Literature Review on Occupational Safety and Health Risks, Publications Office of the European Union, Sayfa: 4
13. Federal Emergency Management Agency, United States Fire Administration, Emergency Procedures For Emplpoyees With Disabilities In Office Occupancies
14. İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

EK: İşyerlerinde Acil Durumlar İçin Kontrol Listesi

İŞYERİ BİLGİLERİ				Düzenlendiği Tarih:		
Adı / Unvanı: Adresi:				Geçerlilik Tarihi:		
Konu Başlığı	Kontrol Listesi	Evet	Hayır	Alınması Gereken Önlemler	Sorumlu Kişi	Tamamlanacağı Tarih
ACİL DURUMLAR	İşyeri için muhtemel tüm acil durumlar (yangın, patlama, tehlikeli kimyasal madde yayılımı, salgın hastalık, doğal afet, sabotaj ihtimali, zehirlenme ve radyoaktif sızıntı vb.) belirlenmiştir.					
	Acil durumlar belirlenirken etki alanına giren işyerleri dikkate alınmıştır.					
	Belirlenen tüm acil durumlar dikkate alınarak hazırlanmış bir acil durum planı mevcuttur.					
	Acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeler (Yangın tüpü doluluk kontrolü, gaz ölçümleri, elektrik sisteminin derhal kesilmesi vb.) yapılmıştır.					
	Çalışanlar olası acil durumlar ve acil durum planı hakkında bilgilendirilmiştir.					
	İşe yeni alınan çalışana, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine ilave olarak acil durum planları ile ilgili bilgilendirilmiştir.					
	Müşteri, ziyaretçi ve başka işyerlerinden çalışmak üzere işyerine gelen çalışanlar gibi işyerinde bulunan diğer kişiler acil durumlar konusunda bilgilendirilmiştir.					
	Acil durum planı periyodik olarak güncellenmiştir.					
	Acil durumlarda çalışanları uyarmak üzere sesli ve/veya ışıklı alarm sistemi mevcuttur.					
	Acil durum ekiplerinin kullanacağı ekipmanlar her zaman kullanıma hazır durumdadır.					

ACİL DURUM EKİPLERİ	İşyerinin tehlike sınıfı göz önünde bulundurularak, uygun sayıda yangınla mücadele, ilkyardım ile kurtarma ve koruma konularında ekipler oluşturulmuştur.					
	Oluşturulan ekipler için ekip başları belirlenmiştir					
	Ekiplerin görev tanımları acil durum müdahale ve tahliye prosedürlerinde açık olarak tanımlanmıştır.					
	Görevlendirilen ekipler arası koordinasyonu sağlamak amacıyla bir ekip sorumlusu belirlenmiştir.					
	Acil durum ekipleri yürütecekleri faaliyetler ile ilgili özel eğitim almıştır. Tüm çalışanlar acil durum ekipleri hakkında bilgilendirilmiştir.					
	İşin gereği olarak tek başına çalışanlar acil durumlarda yapılacaklar konusunda (acil durum irtibat numaralarına veya görevli kişiye ulaşmak vb.) bilgilendirilmiştir.					
TAHLİYE	İşyerlerinde yaşlı, engelli veya gebeler ile kreşteki çocuklara tahliye esnasında refakat edilmesi için tedbirler alınmıştır.					
	Yangın söndürme ekipmanlarının ve ilkyardım malzemelerinin bulunduğu yerler ile kaçış yollarını gösteren kroki mevcuttur.					
	Acil durumlarda görevli çalışanların adı, soyadı, unvanı, sorumluluk alanı ve iletişim bilgileri ile acil durum irtibat numaraları tahliye planında yer almaktadır.					
	Tahliye planı tüm çalışanlarca kolay görülebilir ve ulaşılabilir bir yerde asılıdır.					
	Çalışanların acil durumların olumsuz etkilerinden korunması amacıyla tahliye sonrasında gidecekleri toplanma yeri belirlenmiş ve acil durum planında belirtilmiştir.					
	Kaçış yollarını gösteren uygun nitelikteki işaretler işyeri içerisinde görünür yerlerde bulunmaktadır.					
	Kaçış yolları işyerinde çalışan sayısına uygun genişlikte olup, kaçış yolları boyunca engel bulunmamaktadır.					
	Kaçış yolları düşmeyi ve kaymayı engelleyecek uygun malzemenin yapılmıştır.					
	Kaçış yollarında yeterli düzeyde aydınlatma sağlanmıştır					

TATBİKAT	İşyerinde, düzenli olarak tehlike sınıfına göre tatbikat tekrarlanmaktadır.					
	Yapılan tatbikatlar sonucu bulunan eksiklikler ve bunlar için düzeltme önerilerini içeren bir tatbikat raporu hazırlanmıştır.					
YANGIN	İşyerinde uygun yangın söndürme ekipmanları bulunmaktadır.					
	İşyeri içerisinde bulunan yangın söndürme ekipmanları uygun konumda ve yeterli sayıdadır.					
	Yangın söndürme ekipmanlarının periyodik kontrol ve bakımları yapılmıştır.					
	Yangın söndürme ekipmanlarının bulunduğu yerler işyeri içerisinde açık olarak işaretlenmiştir.					
	Yangın uyarı sistemi mevcuttur.					
	Alarm sistemlerinin sürekli çalışır durumda olması sağlanmıştır.					
İLK YARDIM	İlkyardım gerektirecek durumlarda, bu konuda uygun donanıma sahip ve gerekli eğitimleri almış yeterli sayıda çalışan bulunmaktadır.					
	İlkyardım dolabının bulunduğu yer uygun şekilde işaretlenmiştir.					
	İlk yardım dolabı tüm çalışanların ulaşabilecekleri bir yerde bulunmaktadır.					
	İlkyardım dolabı içerisindeki malzemeler uygun nitelikte ve sayıdadır.					
	İlkyardım dolabı içerisindeki malzemelerin son kullanma tarihleri takip edilmiştir.					
İŞVEREN Adı: Soyadı: Tarih: İmza:		İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI Adı: Soyadı: Belge bilgileri: Tarih: İmza:		İŞYERİ HEKİMİ Adı: Soyadı: Belge bilgileri: Tarih: İmza:		EKİP SORUMLUSU (Destek Elemanı) Adı: Soyadı: Görevi: Tarih: İmza: